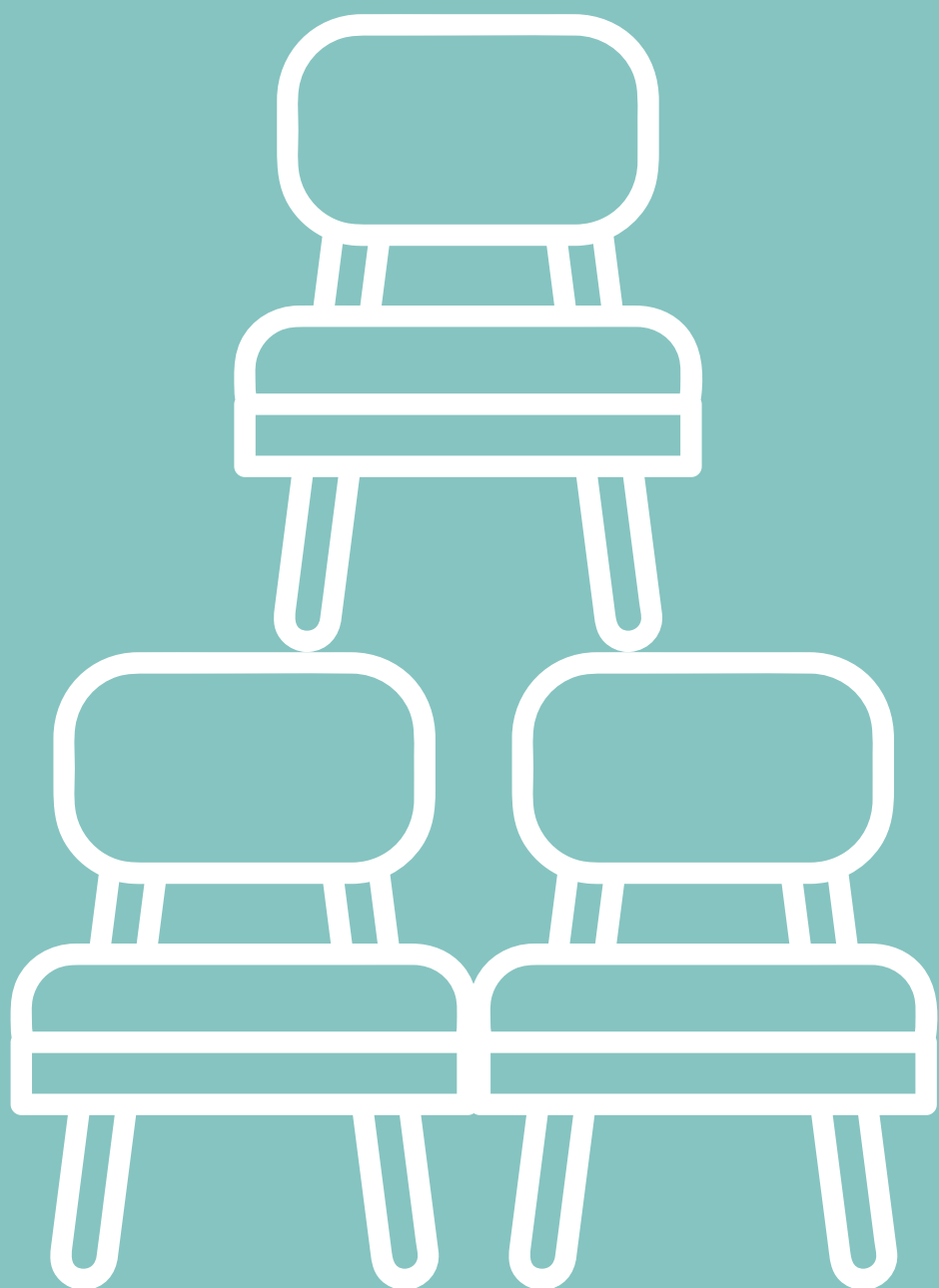

FAKTAARK: DIMENSIONERING

April 2026

1

2

3

4

5

6

De 6 typer af dimensionering

Der findes 6 typer af dimensionering, som regulerer hvor og hvor mange, der kan optages på universitetsuddannelserne;

1. Uddannelsesspecifik dimensionering, som gælder få udvalgte uddannelser.
2. Den ledighedsbaserede dimensionering, som baseres på dimittendledighed.
3. Loftet over antallet af engelsksprogede studerende, som kan betegnes som en form for dimensionering af uddannelserne.
4. Loftet over universiteternes optag i de store byer samt hovedcampus, som kan betragtes som en geografisk dimensionering.
5. Sektordimensionering, som sætter loft over optaget på bacheloruddannelser for hvert universitet.
6. Loft over optaget på heltidskandidatuddannelser på 120 ECTS.

Uddannelses- og forskningsministeren har jævnfør universitetsloven mulighed for at indføre maksimumsrammer for tilgangen til universitetsuddannelser. Det er således en regeringsbeslutning, hvis ministeren ønsker at indføre adgangsbegrænsning på uddannelserne, men da dimensioneringsformerne 3, 4, 5 og 6 udspringer af politiske aftaler, vil de politiske partier i de forskellige aftalekredse forventeligt skulle inddrages ved ændring.

1. Den uddannelsesspecifikke dimensionering

Optaget til en række specifikke uddannelser med praktik- eller klinikforløb er dimensioneret ud fra aftaler med praktik-/klinikværter og ministeriet. Dette gælder for uddannelserne: medicin, tandlæge, dyrlæge, journalist og klinisk biomekanik. Den nuværende model er fra 2004.

2. Den ledighedsbaserede dimensionering

Den ledighedsbaserede dimensionering blev indført efter universiteternes optag havde været stigende igennem en længere periode fra midt 1990'erne. Fra 2007-2013 var optaget steget med 46 pct.

Der er en forsinkelse i effekten af den ledighedsbaserede model. Den ledighedsbaserede dimensionering baserer sig på historiske data om uddannelsen. Da dimittendledigheden måles i 4.-7. kvartal og vurderes på baggrund af 10 års udvikling, er den baseret på en ledighedsprofil på kandidater, der er optaget på en bacheloruddannelse op til 15 år tidligere. Således tager modellen ikke hensyn til nyere udviklinger i optag og beskæftigelse, og modellen reagerer langsomt på fx ændringer i overgangen til job.

I 2024 kan vi således få ledighedstal for dimittender, som senest er påbegyndt deres bachelor i 2017, altså stadig inden dimensioneringen var fuldt indfaset. Dermed er det endnu ikke muligt at kende effekterne af dimensionering på dimittendledigheden til fulde.

Efter modellen er indført og er både optag og søgning faldet til de dimensionerede uddannelser. Beskæftigelsen er også bedre, men den er naturligvis også påvirket af den højkonjunktur Danmark har befundet sig i de senere år.

Teknikken bag den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel

Dimensioneringsmodellen tager udgangspunkt i uddannelsesgrupper og uddannelser (dvs. ikke de enkelte udbud). Uddannelserne udtages til dimensionering, hvis:

- De er del af en uddannelsesgruppe med markant og systematisk overledighed
- De som enkeltuddannelse har markant og systematisk overledighed

Ved markant overledighed forstås, at en dimittendårgang har mindst 2 procentpoint højere ledighed end gennemsnittet for de videregående uddannelser samlet set.

Ved systematisk overledighed forstås, at mindst 70 pct. af de seneste (op til) 10 dimittendårgange har markant overledighed.

Det anvendte ledighedsmål i modellen er bruttoledigheden for årgange af dimittender målt i 4.-7. kvartal efter endt uddannelse. Der skal minimum foreligge tre ledighedsmålninger.

Loftet beregnes ud fra uddannelsernes gennemsnitlige tilgang de seneste 5 år. Den gennemsnitlige tilgang reduceres med 10, 20 eller 30 pct. afhængigt af, hvor høj overledigheden har været de seneste 5 år.

Institutionerne kan i dialog med ministeriet beslutte, hvordan reduktionen af tilgangen fordeles mellem de dimensionerede uddannelser og udbud. Institutionerne kan desuden efter godkendelse flytte op til 15 pct. af den samlede reduktion til uddannelser, der ikke er udtaget til dimensionering efter beregningsmodellen.

3. Dimensionering af engelsksprogede uddannelser

Folketingets partier indgik i sommeren 2021 en aftale om dimensionering af engelsksprogede studiepladser, som ratificerede den reduktion i engelsksprogede studiepladser (1.000-1.200 personer) samt det loft, som regeringen havde udmeldt til uddannelserne i 2019. Formålet med loftet er at holde SU-udgifterne til studerende fra EU indenfor SU-rammen.

Dimensioneringen af engelsksprogede uddannelser har haft betydning for en række uddannelser, herunder for muligheden for at få fyldt studiepladser op særligt på visse uddannelser og på decentrale udbud. SU-forliget er de facto opsagt med folketingsvalget i 2026, så begrundelsen for dimensioneringen er uklar.

Universiteterne indmeldte i forbindelse med dimensionering, hvilke uddannelser der ville blive berørt af reduktionen. Indmeldingen indeholdt en samlet reduktion på 931 studerende ved at lukke uddannelser, reducere antal studiepladser (ca. 1300) og omlægge engelsksprogede studiepladser til dansk (ca. 870).

I 2021 indgik Regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, SF, Konservative og Liberal Alliance en aftale om at reducere antallet af engelsksprogede videregående uddannelser for at bremse stigningen i SU-udgifter.

Aftalen fokuserede på engelsksprogede erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser[1] som blev lukket/omlagt til dansk fra optaget 2022. Aftalen indførte en mindre reduktion på universiteterne (90 studiepladser på professionsbacheloruddannelse på AU og SDU).

4. Den geografiske dimensionering

Med aftalen *Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele landet* blev der sat et loft over, hvor mange studiepladser universiteterne kunne udbyde i Danmarks fire største byer (København, Aarhus, Odense, Aalborg) samt på deres hovedcampus (hvilket kun har effekt for Roskilde Universitet). Med aftalen skulle universiteterne udarbejde en sektorplan for uddannelsesudbud i hele landet. I de ovennævnte byer blev optaget reduceret med 5-6 procent, svarende til ca. 4500 studiepladser fra 2023. Loftet i aftalen gælder frem til 2030.

[1] EA: 2290 pladser. PH: 1539 pladser.

5. Sektordimensionering i bacheloruddannelse

I kandidatreformen ligger der en direkte sektordimensionering af bacheloruddannelserne, og sektordimensioneringen indgår også i fastsættelsen af måltal for omlægning af kandidatuddannelser.

Regeringen, SF, Liberal Alliance, Konservative og Danmarksdemokraterne indgik i juni 2023 en aftale om kandidatreformen, som indbefatter en sektordimensionering af universiteternes bacheloroftag på 8 pct. ift. tilgang 2018-2022, som følger den demografiske udvikling med faldende ungdomsårgange. Dermed er reduktionen i perioden 2025-2029 på 10 pct. ift. 2018-2022, men reduktionen fortsætter med at stige frem til slutningen af 2030'erne.

Forligskredsen bag kandidatreformen indgik i april 2024 [en aftale om udmøntning af sektordimensionering](#), hvor hvert universitet fik udmeldt en dimensionering, som universitetet selv skulle fordele på uddannelsesniveau.

Sektordimensionering på landsplan

År	Max BA- optag	Reduktion ift. baseline i %
2025-2029	23.800	9,6
2030-2034	22.900	13,9
2035-2039	21.700	20,2
2040-2044	22.600	15,4
2045-2049	24.200	7,8
2050-2054	25.400	2,7
2055-2059	25.100	3,9

Kilde: [UFM: Faktaark om tilpasning af optag](#)

Sektordimensionering på Universiteterne

Universitet	Baseline (gnst. tilgang 2018-2022)	Reduktion (antal) 2025-2029	Max tilgang 2025-2029	Årlig reduktions-% 2025-2029
KU	6.748	789	5.959	11,7
AU	5.748	545	5.203	9,5
SDU	4.023	367	3.656	9,1
RUC	1.441	203	1.238	14,1
AAU	3.661	443	3.218	12,1
DTU	1.344	87	1.257	6,5
CBS	2.751	195	2.556	7,1
ITU	373	25	348	6,7
I alt	26.089	2.654	23.435	10,2

Kilde: [Aftale om udmøntning af sektordimensionering](#).

Note: Fordelingen mellem universiteter blev fastlagt i aftalen med udgangspunkt i uddannelsernes

- dimittendledighed i 4.-7. kvartal efter endt kandidatuddannelse (samme mål som ledighedsbaseret dimensionering).
- nuværende og planlagte regionale studiepladser på bacheloruddannelser uden for de største byer (og Roskilde).
- samlede effekt af sektordimensionering og omlægning af kandidatuddannelser.

6. Kommende dimensionering af kandidatstudierne

Kandidatreformen indeholder yderligere en dimensionering på antallet af pladser på kandidatuddannelserne, svarende til 15 pct. af 120-kandidatuddannelsernes pladser i 2028 og 25 pct. af samme pladser i 2032. De reducerede pladser kan oprettes i andre kandidatformater. Det endelige tal for studiepladser er ikke tilgængeligt.

Danske Universiteter ønsker en mere enkel og fornuftig styring af studiepladser

Danske Universiteter ser det som en kerneopgave at uddanne nytænkende kandidater, som bidrager positivt til samfundsudviklingen og skaber værdi på arbejdsmarkedet. Vi er i en samfundsperiode med stor udvikling, og universiteterne gør sig umage med at udvikle uddannelserne og pladsvolumen, så de matcher behovet.

Den statslige styring med 6 forskellige overlappende dimensioneringsmekanismer gør det svært at gennemskue, hvad den samlede effekt er for de enkelte uddannelser og for sektoren som helhed.

Derfor ønsker vi, at der bliver ryddet op i modellerne for dimensionering. Vi skal imødekomme de kommende behov på arbejdsmarkedet, frem for at arbejdet med uddannelsernes relevans bliver styret af det historiske eller aktuelle arbejdsmarked, fordi det dels er konserverende og dels er følsomt over for konjunkturudsving.

Danske Universiteter støtter samtidig etablering af et kompetenceråd.

En mere enkel dimensionering

